

Helsingfors/Mariehamn 25.4.2018

Nr 13/18

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
16.4.2018, nr 83 och
85/2018.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 16.4.2018 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av 3 och 5 §§ plan- och bygglagen för landskapet Åland.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

I landskapslagen finns bestämmelser om identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekter som kan ha en betydande miljöpåverkan vid planering av och beslut om projekt, planer och program. Syftet med miljökonsekvensbedömningar och miljöbedömningar är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Genom landskapslagen upphävs landskapslagen om miljökonsekvensbedömning (ÅFS 82/2006). Landskapslagen föranleds främst av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU om ändring av direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. Hänvisningar till landskapslagen intas i plan- och bygglagen för landskapet Åland.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagarna berör landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, byggnads- och planväsendet, natur- och miljövård samt vattenrätt, på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4, 7 och 10 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

I landskapslagen har intagits ett flertal delegeringsbestämmelser gällande *miljökonsekvensbedömningar*, som enligt lagens 4 § ska göras innan tillstånd ges till ett projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I nämnda paragraf berättigas landskapsregeringen att i landskapsförordning ange vilken typ av projekt som har en betydande miljöpåverkan och vilka kriterier som ska beaktas för att bedöma om ett projekt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Landskapslagens 5 § berättigar landskapsregeringen att i landskapsförordning ange vilken typ av information som ska finnas i underlaget för behovsbedömning. I landskapslagens 9 § 1 – 2 mom. finns bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll, och därtill berättigar paragrafens 3 mom. landskapsregeringen att i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla, och hur miljökonsekvensbeskrivningen ska tas fram. Enligt sist nämnda moment kan landskapsregeringen i landskapsförordning även utfärda närmare bestämmelser om vilken kompetens som kan krävas av de experter som utarbetar miljökonsekvensbeskrivningar. Delegeringsbestämmelser har även intagits i fråga om *miljöbedömningar*, som enligt landskapslagens 15 § 1 mom. ska göras om genomförandet av en plan eller ett program som en myndighet eller kommun utreder eller antar i de fall genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Landskapslagens 15 § 3 mom. berättigar nämligen landskapsregeringen att i en landskapsförordning meddela föreskrifter om att vissa slag av planer och program ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Dessutom kan landskapsregeringen enligt landskapslagens 16 § 3 mom. i landskapsförordning ge närmare bestämmelser om sådana omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan.

Med anledning av ovan nämnda delegeringsbestämmelser konstaterar Ålandsdelegationen att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda förordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som självstyrelselagen och grundlagen uppställer,

står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Med beaktande av den reglering som finns i landskapslagen samt på området gällande EU-rättsakter anser Ålandsdelegationen att delegeringsstadgandena uppfyller de krav som anges i självstyrelselagens 21 § 1 mom., vilken motsvarar grundlagens 80 § 1 mom. I bilaga I till direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata objekt finns en förteckning över de projekt som alltid kan antas medföra betydande miljöpåverkan och för vilka miljökonsekvensbedömning och tillståndsprövning är obligatoriska. I bilaga II till direktivet finns en lista över de projekt där medlemsstaterna själva får bedöma om en miljökonsekvensbedömning bör göras. Vid denna prövning ska dock de urvalskriterier som anges i bilaga III till direktivet tillämpas. De inom denna sektor gällande EU-direktiven begränsar således avsevärt landskapsregeringens möjligheter att detaljreglera de angelägenheter delegeringarna gäller.

I landskapslagen ingår ett flertal bestämmelser om information till regioner utanför Åland, varvid även samråd med den andra regionen kan förutsättas.

Enligt 5 kap. i rikets lag om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (FFS 252/2017, nedan rikslagen) är miljöministeriet behörig myndighet i fråga om gränsöverskridande miljökonsekvenser. Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att enligt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9a kap. När åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som har fattats inom Europeiska unionen är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden för Ålands del fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som anges i självstyrelselagen. Då det gäller den interna kompetensfördelningen mellan riket och landskapet är det landskapets sak att se till att gemenskapsrätten genomförs i landskapet till den del en fråga hör till landets behörighet, men enligt självstyrelselagen ankommer på landskapet. Det faller härvid inom landskapets kompetens att utpeka vilka myndigheter som utför de uppgifter som hör till landskapets behörighet. Med beaktande av ovanstående bör landskapslagens 8 §, 11 §, 12 §, 20 § och 23 § anses gälla förmedling av information och andra åtgärder inom landet. Med miljöministeriets samtycke har landskapsregeringen i paragraferna avsedda befogenheter även i förhållande till regioner i utlandet. Med denna innebörd kan ovan nämnda paragrafer intas i landskapslagen.

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen tillkommer lagstiftningsbehörigheten gällande rättskipning riket med beaktande av vad som stadgas i lagens 25 § och 26 §. I landskapslagen har intagits bestämmelser om besvärshänsyn. Dessa avser åtgärder av förberedande natur. Den som är missnöjd över sådana åtgärder av förberedande

natur kan anföra besvär över dessa i samband med besvär över det slutliga beslutet i ärendet, i enlighet med annan landskapslagstiftning. I sammanhanget konstaterar Ålandsdelegationen att enligt landskapslagens 13 § har ÅMHM utöver det som särskilt föreskrivs om sökande av ändring rätt att anföra besvär över ett tillståndsbeslut som gäller ett projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan om en miljökonsekvensbedömning inte har gjorts. En motsvarande bestämmelse finns i rikslagens 34 § 1 mom. Utöver denna bestämmelse gäller den besvär rätt som anges i rikslagens 34 § 2 mom. även i landskapet. Med beaktande härav föranleder besvär bestämme lserna inte några anmärkningar i behörighetsavseende.

Beträffande bedömningen av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk har en överenskommelse ingåtts 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet. Delegationen konstaterar att justitieministeriet beträffande den här aktuella landskapslagen inte inkommit med en i överenskommelsen avsedd bedömning.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Tillämpningen av landskapslagen om ändring av 3 och 5 §§ plan- och bygglagen för landskapet Åland förutsätter att även landskapslagen träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Mäenpää och Pellonpää.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare